

Gebieds- en rivierdossiers

‘Rivierdossier legt verband tussen rivierafvoer en waterkwaliteit’

De Kaderrichtlijn Water (KRW) gaat over de kwaliteit van het grond- én oppervlaktewater en geeft daarbij kaders voor de bescherming van bronnen voor drinkwaterconsumptie. De oppervlaktewateren in Nederland zijn verdeeld over vier internationale stroomgebiedsdistricten: Rijn, Maas, Schelde en Eems. Per stroomgebied zijn hiervoor regionaal ambtelijke overleggen (RAO's) en regionaal bestuurlijke overleggen (RBO's) georganiseerd, waaraan ook de drinkwaterbedrijven deelnemen. Gezamenlijk werken al deze partijen aan de stroomgebiedbeheerplannen.

Binnen elk district werken provincies, gemeenten, waterschappen en Rijkswaterstaat samen aan schoner water. Rijkswaterstaat is bij de uitvoering van de KRW betrokken vanuit haar rol als waterkwaliteitsbeheerder van de rijkswateren, waaronder de grote rivieren en het IJsselmeer vallen.

In dat kader stelt Rijkswaterstaat onder andere gebieds- en rivierdossiers op voor de waterinname vanuit rijkswateren voor drinkwaterproductie. Dat doen ze samen met de drinkwaterbedrijven. John Hin is senior adviseur waterkwaliteit bij Water, Verkeer en Leefomgeving van Rijkswaterstaat en werkt aan de rivierdossiers. Aniel Balla werkt als senior adviseur bij de regio West-Nederland Zuid van Rijkswaterstaat aan de gebiedsdossiers. Zij vertellen meer over de rol van hun organisatie bij het bereiken van de KRW-doelen en het opstellen van de gebieds- en rivierdossiers.

Betere afstemming door KRW

Hin: 'De KRW betekent vooral veel voor de ecologische kwaliteit van de wateren, onder meer doordat de internationale afstemming en de afstemming tussen Rijkswaterstaat en de waterschappen sterk zijn verbeterd. Over de chemische kwaliteit vindt in het kader van internationale stroomgebiedscommissies al langer succesvolle afstemming plaats. Voor drinkwaterbronnen geldt sinds de komst van de KRW een ambitieuzere doelstelling dan onder de richtlijn die vóór de KRW van kracht was.'

Uniforme milieukwaliteitsnormen

Balla: 'Het is goed dat de KRW heeft gezorgd voor milieukwaliteitsnormen voor de wateren in de lidstaten, dat zorgt voor uniformiteit. Dat is temeer van belang, omdat onze rivieren hun oorsprong elders hebben. Bovendien is er bij de KRW een duidelijke tijdslijn vastgesteld voor het bereiken van de doelen: 2027. Dat brengt urgentie met zich mee. Wat ook echt een verdienste van de KRW is, is dat het bewustzijn voor het belang van 'schoon en gezond' water verder gegroeid is.'

Wat zijn de verantwoordelijkheden van Rijkswaterstaat in relatie tot de KRW-doelen?

Hin: 'Bij onttrekkingen van oppervlaktewater vanuit rijkswateren is Rijkswaterstaat er wettelijk verantwoordelijk voor dat de doelen worden bereikt. Dit geldt voor de specifieke milieukwaliteitseisen ter plaatse van de innamepunten en voor de doelstelling dat de waterkwaliteit niet achteruit mag gaan.'

'KANSEN BIJ GEZAMENLIJK OPTREKKEN DRINKWATER- SECTOR EN RIJKSWATERSTAAT RONDOM PMT-STOFFEN'

'RIVIERDOSSIERS GEVEN SAMEN- HANGEND BEELD VAN ALLE WINNINGEN IN EEN STROOMGEBIED'

Maatregelen

'Om ervoor te zorgen dat de waterkwaliteit aan de eisen voldoet en blijft voldoen, overlegt Rijkswaterstaat met de drinkwaterbedrijven en de andere betrokken overheden over te nemen maatregelen. Rijkswaterstaat kan zelf maatregelen nemen in de vorm van vergunningverlening en handhaving, monitoring en informatievoorziening, afstemming met andere beheerders en agendering van knelpunten bij verantwoordelijke partijen.'

Welke rol heeft Rijkswaterstaat bij de totstandkoming van de gebiedsdossiers voor winningen voor de drinkwaterproductie?

Balla: 'Vanuit haar taak als waterkwaliteitsbeheerder heeft Rijkswaterstaat een trekkersrol bij het opstellen van gebiedsdossiers voor drinkwaterwinning van de rijkswateren. Maar ook andere overheidsinstellingen hebben een rol voor bij het oppakken van de zorgplicht voor de bescherming van de drinkwaterwinning. Als Rijkswaterstaat betrekken we daarom de andere overheden in de omgeving van de drinkwaterwinning, zoals waterschappen, provincies en gemeenten, bij het opstellen van de gebiedsdossiers. Dat doen we dus samen.'

John Hin, senior adviseur waterkwaliteit bij Water, Verkeer en Leefomgeving van Rijkswaterstaat.

Aniel Balla, senior adviseur bij de regio West-Nederland Zuid van Rijkswaterstaat.

Regionale risico's

Hij vervolgt: 'Als trekker zorgen we ervoor dat de partijen bij elkaar komen om samen te werken aan het gebiedsdossier, dat zich richt op de regionale risico's voor de drinkwaterkwaliteit. Daarbij is het belangrijk om inzicht te hebben in de activiteiten die rondom een drinkwaterwinning plaatsvinden. Via het ruimtelijke ordening-instrumentarium en met vergunningen kunnen we als overheid zorgen dat het drinkwaterbelang goed geborgd wordt. Daarnaast is het belangrijk dat we als overheidsinstanties voorbereid zijn op calamiteiten en snel handelen als die zich voordoet. Met de gebiedsdossiers bij de hand maken we samen met het drinkwaterbedrijf hierover afspraken in uitvoeringsprogramma's.'

Wat zijn 'rivierdossiers' en waarom zijn deze opgesteld, naast de gebiedsdossiers?

Hin: 'In 2012 en 2013 is voor elke oppervlaktewaterwinning afzonderlijk voor het eerst een gebiedsdossier opgesteld. Hierbij zaten de overheden en drinkwaterbedrijven om tafel die bij die specifieke oppervlaktewinning betrokken zijn. Bij een evaluatie werd vastgesteld dat door deze werkwijze geen optimale samenhang werd bereikt in het beschrijven van de verschillende winningen vanuit dezelfde rivier. Daarom is afgesproken voor Maas en Rijn een rivierdossier op te stellen.'

Samenhangend beeld

'Deze rivierdossiers zijn dit voorjaar afgerond. We hebben hierbij plezierig en constructief samengewerkt met de drinkwaterbedrijven. In de rivierdossiers is een samenhangend beeld van de winningen geschetst. De focus van het rivierdossier ligt bij de waterkwaliteit en de emissiebronnen die voor verontreiniging verantwoordelijk zijn,

mede in relatie tot de omvang van de rivierafvoer. Vergelijking met de doelen leidt tot beschrijving van de opgave. Op basis van deze opgaven stellen we nu uitvoeringsprogramma's met maatregelen op, die een onderdeel worden van de stroomgebiedbeheerplannen.'

Wat zijn de belangrijkste opgaven die in de rivierdossiers naar boven komen? Welke punten hieruit moeten terugkomen in de planvorming richting 2027?

Hin: 'Er zijn verschillende belangrijke opgaven voor zowel Maas als Rijn. Zo is er meer inzicht nodig in de gevolgen van langdurig (extreem) lage afvoeren voor gebruik van Maas- en Rijnwater als drinkwaterbron, mede in relatie tot het emissiebeleid voor stoffen.'

Aandacht voor antropogene stoffen

'Verder komen er in Maas en Rijn samen circa 45 niet-genormeerde antropogene stoffen op innamepunten voor in concentraties boven de zogeheten 'signaleringswaarde': 0,1 microgram per liter. Circa 35 van deze stoffen zijn industriechemicaliën. De huidige concentraties blijken geen risico's op te leveren voor de volksgezondheid. Maar vanwege het voorzorgsbeginsel gaan we wel na welke acties voor deze stoffen geprioriteerd moeten worden.'

Emissiebron vaststellen

'Van veel 'industriechemicaliën' is de emissiebron niet bekend. Deze stoffen kunnen bij de productie of door het gebruik van producten in het water terecht zijn gekomen. Het kan nodig zijn om vast te stellen of de stof afkomstig is van een lozing in Nederland. Dan kan daarna worden gecontroleerd of de lozer heeft voldaan aan het toepassen van de Beste Beschikbare Technieken (BBT) om de lozing te beperken. Hierbij kan het zowel gaan om acties van Rijkswaterstaat (directe lozingen op rijkswater) als acties van waterschappen en omgevingsdiensten.'

Identificatie onbekende stoffen

'Er liggen kansen bij het gezamenlijk optrekken van drinkwaterbedrijven en Rijkswaterstaat bij het identificeren van nog onbekende stoffen die een risico (kunnen) vormen voor gebruik van het rivierwater als drinkwaterbron. Voor drinkwaterbronnen ligt daarbij de prioriteit op het identificeren van zogeheten 'PMT-stoffen' (persistent, mobiel en toxisch), omdat deze stoffen door drinkwaterbedrijven moeilijk te verwijderen zijn bij de zuivering.'

Wat gebeurt er met het Beheer- en Ontwikkelplan voor de Rijkswateren (BPRW) onder de Omgevingswet?

Balla: 'Met de Omgevingswet zullen het BPRW en het Nationaal Waterplan opgaan in het Nationaal Water Programma, waarin beleid en uitvoering in één document worden vastgelegd. Het eerste Nationaal Water Programma is voorzien voor de planperiode van

'GEBIEDSDOSSIER RICHT ZICH
OP REGIONALE RISICO'S'

2022-2027. Nu is drinkwater in het Nationaal Waterplan opgenomen als een aangewezen gebruiksfunctie van de rijkswateren en zijn in het BPRW drinkwaterbeschermingszones rondom innamepunten opgenomen. Straks zal dit dus worden opgenomen in het Nationaal Water Programma. In feite verandert er daarmee niets. Het Nationaal Water Programma zal de doelstellingen en maatregelen van de Kaderrichtlijn Water voorschrijven. Ook daarin wordt dus nog altijd voorzien.'

Zijn er zaken die moeten veranderen aan de KRW?

Hin: 'De minister heeft hierover in juni 2019 een brief aan de Tweede Kamer verzonden. Hierin staat dat de basis van de richtlijn goed is, maar dat wat technische aanpassingen nodig zijn om 'fit for purpose' te blijven. Om problemen met nieuwe stoffen te voorkomen wordt ingezet op een ketenaanpak. Daarbij kan een aanpak op Europees niveau nodig zijn. Nederland streeft daarom naar een beter geïntegreerd Europees beleidskader voor de aanpak van chemische stoffen.'

‘VAN VEEL OP INNAMEPUNTEN
GESIGNALEERDE ‘INDUSTRIE-
CHEMICALIËN’ IS DE EMISSIE-
BRON NIET BEKEND’

